

PROFIEL VAN HET KATWIJKS MUSEUM

Op 1 januari 1966 is de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' opgericht. De vereniging stelt zich ten doel de belangstelling te bevorderen voor en de bestudering van de geschiedenis en de folklore van Katwijk en alles wat daar mee verband houdt. De vereniging tracht dit doel te bereiken met eigen werkzaamheid van de leden en het aankopen, in stand houden en tentoonstellen van (kunst)voorwerpen die op de geschiedenis en de folklore van Katwijk betrekking hebben. Deze activiteiten hebben geleid tot de vorming van een grote collectie, die in het Katwijks Museum wordt getoond. De Stichting Katwijks Museum exploiteert het museum.

Het genootschap heeft de traditie voortgezet van de voormalige Oudheidskamer die tijdens de dertiger jaren van de vorige eeuw zich inzette om de herinnering aan het Katwijk van weleer levendig te houden. De nadruk lag toen op stijkkamers, de klederdracht en de visserij. Die traditie is vanaf 1966 voortgezet door het genootschap dat tevens actief werd met de opbouw van een kunstcollectie bestaande uit schilderijen en tekeningen van kunstenaars die met name rond het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw in Katwijk werkten. Katwijk oefende in die jaren de nodige aantrekkingskracht uit op kunstenaars uit de gehele westerse wereld. Zij hebben Katwijk als kunstenaarskolonie op de kaart gezet. Tot aan de Eerste Wereldoorlog werd met bomschuiten de visserij vanaf het strand uitgeoefend. De schepen en de bedrijvigheid die daarmee verband hielden, trokken de belangstelling van de kunstenaars. De kunstwerken van die schilders staan centraal in de meeste tentoonstellingen die het museum jaarlijks organiseert. Dat wil niet zeggen dat het werk van huidige generaties kunstenaars wordt vergeten. Het Katwijks Museum heeft met zijn collectie en variatie in presentatie faam in de Nederlandse museumwereld weten te verwerven.

De organisatie van het museum bestaat bijna volledig uit vrijwilligers. Daarmee neemt het Katwijks Museum, gerelateerd aan aard en omvang van de activiteiten, binnen de Nederlandse museumwereld een bijzondere plaats in. Formeel hebben de beide betrokken rechtspersonen ieder een eigen bestuur en een raad van toezicht. In de praktijk vormen beide colleges echter ieder vanuit hun specifieke taakstelling een personele unie. Het vrijwilligersbestand schommelt rond honderdtachtig personen die zich met groot enthousiasme voor een breed spectrum van aandachtsgebieden inzetten.

Het Katwijks Museum is een officieel geregistreerd museum. Het werd in 2002 onderscheiden met de Gerard Eversprijs van de Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea. Het genootschap en de stichting hebben de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

VERSLAG VAN HET BESTUUR 2018

Het jaarverslag bestaat uit het profiel, het verslag van het bestuur en de jaarrekeningen van de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' (het genootschap) en de Stichting Katwijks Museum (de stichting). Beide rechtspersonen vormen tezamen het Katwijks Museum. Het profiel omvat de doelstelling en de belangrijkste karakteristieken van het museum. Het verslag van het bestuur vermeldt de gang van zaken en het gevoerde beleid gedurende het verslagjaar. De jaarrekeningen van de vereniging en de stichting zijn separaat beschikbaar. Het volledige jaarverslag is te raadplegen op de website en ligt voor een ieder ter inzage op de leestafel in de Blommerszaal van het museum. Het jaarverslag begint met een samenvattend verslag van de activiteiten gedurende het afgelopen jaar. Deze samenvatting is tevens opgenomen in het voorjaarsnummer 2019 van het Ledenblad.

1. EEN BEKNOPT JAAROVERZICHT

Het geeft steeds weer een goed gevoel wanneer door bezoekers of in de media met waardering en bewondering over ons museum wordt gesproken. Uitingen in die zin zijn te vinden in het gastenboek, maar ook andere bronnen laten zich niet onbetuigd. Zo was dit jaar op de website van het programma 'Tussen kunst en kitsch' het volgende compliment te lezen van P.C. Jorissen, een aan dit programma verbonden expert:

'Twee van de meest charmante musea van Zuid-Holland zijn Katwijk met zijn enthousiaste medewerkers en vriendelijke museum aan het nieuwe design duin. En natuurlijk het Dordrechts Museum met de mooiste museumtuin van Nederland'.

Het doet wel wat als ons museum in een adem genoemd wordt met het professionele museum in Dordrecht. Als een vrijwilligersmuseum -wat het Katwijks Museum is- vergeleken wordt met een dergelijk professioneel vooraanstaand museum, dan is dat eervol. Zo'n citaat lezend ga je onwillekeurig nadenken over de vraag hoe dat kan. Het antwoord is wellicht te vinden in de enkele jaren geleden door de ANWB en de Museumvereniging uitgevoerde museumcheck. Deze mondde uit in een zeer positief oordeel. Ongeveer 2000 bezoekers beloonden toen het Katwijks Museum met een acht waarbij de gastvrijheid met een 9,1 als hoogste score uit de bus kwam. De conclusie kan dan niet anders zijn dat die grote waardering te danken is aan de velen die in de loop van vijftig jaar niet alleen een mooie collectie bijeengebracht hebben, maar ook aan de grote inzet van alle betrokkenen. De aantrekkelijke wijze waarop de collectie en de wisseltentoonstellingen steeds weer worden gepresenteerd, speelt hierbij een belangrijke rol. Dat gevoegd bij de hartelijke manier waarop de suppoosten de bezoekers ontvangen en van informatie voorzien, leidt tot de grote waardering voor het museum.

Het museum trad ook dit jaar weer diverse keren in de publiciteit. De klederdrachtgroep deed dat met een serie presentaties op diverse plaatsen in Nederland, de tentoonstellingscommissie met de drie gebruikelijke wisseltentoonstellingen. Het hoogtepunt voor de klederdrachtgroep was het succesvolle verloop van het National Klederdracht Festival dat in samenwerking met het Noordzee Festival in een intense hitte werd georganiseerd. Een bijzondere activiteit vond plaats op het strandplein voor de Voorstraat waar de manifestatie 'Katwijk van Oranje' plaats vond. Tijdens de daarvan deel uitmakende fototentoonstelling was veel fotomateriaal uit het museum te zien. Het vijf weken durende evenement trok tienduizenden bezoekers uit Katwijk en de verre omgeving en zette daarmee en passant ook het museum weer op de kaart.

De drie jaarlijkse tentoonstellingen van kunstwerken trokken weer veel bezoek, Viel het bezoek gedurende zomermaanden door het extreem warme weer wat tegen, het in feite milde najaar en het evenement 'Katwijk van Oranje' maakten veel goed. Velen maakten van de zonnige herfst gebruik om naar Katwijk te reizen en daar een bezoek aan het museum te combineren met een bezoek aan de horeca op strand en aan de Boulevard. Dit jaar werd in het voorjaar werk getoond van Johan Marinus de Vries, die van 1892 tot 1982 leefde. De Vries was een vertegenwoordiger van het 'symbolisch realisme' wat ook de titel van de tentoonstelling was. De zomertentoonstelling was gewijd aan Hans von Bartels, een Duitse schilder (1856-1913) die meestal tijdens zijn verblijf in Katwijk in eenvoudige vissershuisjes een kamer huurde om op die manier de Katwijkse bevolking beter te leren kennen en hun verhalen aan te horen. Hij schilderde de dagelijkse realiteit van het harde vissersbestaan. Tijdens de op 24 november 2018 geopende wintertentoonstelling 'Een dialoog in verf' was eigentijdse kunst te bewonderen. De exposanten Hans de Bruijn uit Leiden en Daniël Tavenier uit Noordwijk (geboren en getogen Katwijker) openden zelf met interessante op elkaar afgestemde inleidingen de tentoonstelling.

Dit jaar is de website gemoderniseerd. Met beknopte teksten worden diverse onderwerpen beschreven daarbij ondersteund door elkaar afwisselende foto's van diverse afdelingen van het museum. Het bereik van de website is groot. Het aantal bezoekers van de site schommelt al enkele jaren tussen de 25.000 en 30.000. Het merendeel van deze bezoekers komt uit Nederland, maar ook vanuit Duitsland, de Verenigde Staten, Frankrijk en België werd belangstelling getoond.

In januari werd deelgenomen aan het 'Warm Winter Fest', een initiatief van de Stichting Cultuurpodium Kattekse Culturen. Deze stichting heeft als doel het verbreden van het draagvlak voor en het ondersteunen van verschillende vormen van kunst waaronder zang, dans, toneel, muziek en beeldende kunst. Ook sociale media kregen daarbij de aandacht. Op vrijdagavond 19 januari werden op elf locaties waaronder het Katwijks Museum presentaties gegeven met als onderwerp 'De ontdekking van de Zeekaak'. Jan de Vreugd en Adrie van Beelen traden op in het museum.

2. VERZAMELEN, ORDENEN EN BEWAREN

Ieder museum dat zich respecteert heeft als taakstelling zoveel mogelijk informatie en objecten te verzamelen die passen binnen het aandachtsgebied van het museum. Voor het Katwijks Museum is dat de geschiedenis en folklore van de beide Katwijkse dorpskernen. Gedurende de halve eeuw van haar bestaan heeft het genootschap ter vervulling van deze doelstelling een omvangrijke collectie aan kunstwerken en visserij-attributen opgebouwd. Daarnaast verzamelt en ordent het informatie van vissersschepen en brengt de genealogie van de oude Katwijkse families in kaart. Op enkele specifieke onderwerpen gaan wij hier nader in.

2.1 Kunstwerken

Ook dit jaar werd weer mede met financiële ondersteuning van sponsoren een respectabel aantal kunstwerken verworven. Dat waren

- Fisherfolk on the Beach awaiting the Day's Catch, olieverf op doek, G. Morgenstjerne Munthe
- Katwijk a/d Rijn, Overrijn, olieverf op doek, Cornelis Groeneveld
- Kippen voeren, olieverf op doek, B.M. Koldewey
- Katwijk, reflectie, olieverf op doek, Jacob Kerssemakers
- Afgeknotte molen, olieverf op doek, Hans von Bartels
- Katwijkse rederij bij de duinen, gouache op schilderkarton, Hans von Bartels
- Zicht op Katwijk, aquarel op papier, 36 x 53,5, Melbourne H. Hardwick

- Schuiten in de Uitwatering van Katwijk, ets opgewerkt met zwarte inkt op papier, Paul Wallat
- Vissersboten in de monding van de Schelde, gemengde techniek, Stengelin
- Vissersschuiten op zee olieverf op schilderkarton, Grobe
- Sonntag (strandhuisjes), olieverf op doek, Sigurd Wendland
- Oude kalkoven Katwijk noord, gemengde techniek op papier, Theo de Feyter
- Midzicht Koepelduin, olieverf op paneel, Kris Spinhoven
- Op het strand, olieverf op doek, Wilhelm Hambüchen
- Panorama strand Katwijk, gemengde techniek op papier, Thomas Bush Hardy

Van de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed werden vijf kunstwerken van Johan de Vries in bruikleen ontvangen. De in totaal twintig dit jaar verworven kunstwerken doen zo langzamerhand de vraag rijzen in hoeverre de depotruimte nog toereikend is om de ieder jaar weer groeiende collectie verantwoord te herbergen. Hoe en wanneer zal een uitbreiding gerealiseerd moeten worden?

2.2 Overige aanwinsten

Aan het eind van het jaar werd het museum verrast met een mooie aanwinst. Na telefonisch contact werd een zeer fraai model van een zeillogger afgeleverd met het nummer KW 130. Het model is een goede weergave van het originele schip dat van 1925 tot 1964 voor de rederij M. Parlevliet (N.V. Maatschappij Nederland) gevaren heeft. Deze rederij had haar bedrijf in de schuur aan het Prins Hendrikkanaal, die thans deel uitmaakt van het zorgcomplex 'Parledam'.

De Stichting Engelandvaarders Katwijk heeft aan het Katwijks Museum een kano geschonken die representatief is voor het type dat Engelandvaarders gebruikten om te ontsnappen. Deze hangt vrij in de ruimte, voorzien van een korte toelichting.

De stichting heeft ter aanvulling op de kano een museale presentatie ontwikkeld en gefinancierd bestaande uit een vitrineladenkast en een interactief scherm.

De laden kast bevat historisch materiaal zoals documenten, foto's en voorwerpen die betrekking hebben op twee Katwijkse verhaallijnen van Engelandvaarders.

1. Engelandvaarders die vanuit Katwijk per kano zee kozen.
2. Inwoners van Katwijk die langs verschillende routes over zee en land na een lange tocht Engeland bereikten.

Het interactief scherm toont de complete verhalen voorzien van foto's en video's van deze twee verhaallijnen.

De totale waarde van het ter beschikking gestelde komt uit op rond €12.800

2.3 De modelbouwers

Twee groepen modelbouwers zijn in het museum actief. Dat zijn de scheepbouwers die al vele jaren bezig zijn met het op schaal bouwen van modellen van vissers- en andere schepen. Een andere groep, de 'stedebouwers', bouwt al jaren aan de dorpskern van Katwijk aan den Rijn..

De scheepbouwers hebben dit jaar een voor hun bijzonder project ter hand genomen, namelijk de bouw van een model van de eerste afwateringsluis in Katwijk die rond 1572 voor de afwatering van Rijnland werd gebouwd. Het model is bestemd voor de heringerichte zolderverdieping die een globaal beeld geeft van de historie van het dorp. De waterbeheersing van het huidige Rijnlandgebied liet in de zestiende eeuw te wensen over waardoor aanvullende lozingsmogelijkheden nodig waren. De daarvoor ontworpen uitwateringssluis had aan de zeezijde een schotdeur, die handmatig omhoog getrokken moest worden. Bovendien was de sluis voorzien van twee puntdeuren die in gesloten toestand enigszins naar voren wezen. De aanleg van de sluis was eerst een succes, maar mede door de 80-jarige oorlog (1568-1648) werd er nauwelijks onderhoud gepleegd. Daardoor verzandde de

uitwatering en verloor zijn functie. In de volksmond kreeg het niet meer bruikbare uitwateringskanaal de naam 'Mallegat'.

De regelmatige bezoeker aan de zaal Katwijk aan den Rijn valt het op dat de in aanbouw zijnde Rijnstraat en de parallel lopende Rijn steeds vollediger in beeld zijn gebracht. Er wordt dan ook ijverig door de stedenbouwers aan gewerkt. Sinds de vorige rapportage liggen enkele loggers op het openen van de Roskambrug te wachten. Het aantal voltooide woningen groeit gestaag en de tram is gaan rijden. De voltooiing laat echter door de nauwkeurige en daardoor tijdrovende werkzaamheden voorlopig nog geruime tijd op zich wachten.

2.4 Bomschuit experience

Meer dan een jaar geleden is een werkgroep samengesteld waarin vertegenwoordigers van de gemeente Katwijk, het Katwijks Museum en mensen uit het bedrijfsleven zitting hebben om een alternatieve invulling voor het Vuurbaakplein te onderzoeken. Na werkzaamheden achter de schermen o.l.v. Cees Verdoes (Katwijks Museum) werd op dinsdag 15 mei in het museum een voorlichtingsbijeenkomst gehouden waarin opening van zaken werd gegeven. Deze bijeenkomst was bestemd voor de media, omwonenden en de vrijwilligers van het museum. Het centrale thema voor de invulling van het plein is de Katwijkse visserijgeschiedenis. Daarin heeft de bomschuit vele eeuwen een bepalende rol gespeeld. Het is de bedoeling een originele Katwijkse bomschuit op ware grootte na te bouwen. In het nieuwe bouwwerk zal met name voor de jeugd het visserijverleden en het dorpsleven uit vroeger tijden op een boeiende manier als 'Bomschuit experience' worden getoond. Het project wordt ingebracht in een nieuw opgerichte stichting. Deze zal de fundraising voor de benodigde financiële middelen verzorgen en vervolgens de realisatie en exploitatie als taak krijgen. Het project zou, met de wind in de rug, in twee tot drie jaar zijn te realiseren.

2.5 Historie

Katwijk heeft een rijke historie die voor zover dat personen en gebeurtenissen aangaat, terug gaat tot het begin van de jaartelling. Opgravingen en de overlevering via de Romeinen hebben aangetoond dat deze regio een relatief belangrijke economische rol heeft gespeeld. Sprake was van scheepvaartverbindingen met diverse havens in de landen rond de Noordzee. De thans heringerichte zolderverdieping geeft een indruk van de ontwikkelingen die bepalend zijn geweest voor het gebied waarin Katwijk is gelegen. In de bibliotheek van het museum is een groot aantal boeken te vinden die inzicht geven in de Katwijkse historie.

In samenwerking met een werkgroep van de Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie, afdeling Leiden (AWN-Leiden) stonden in oktober een drietal lezingen op de agenda met als centraal thema de opgravingen die de laatste jaren in de regio hebben plaats gevonden. De eerste lezing was op woensdag 3 oktober en behandelde de Zanderij. Bijna vijftig belangstellenden zagen lichtbeelden en bij de opgravingen gevonden voorwerpen. Met behulp van een plattegrond werden de eerste resultaten weergegeven. Zo zijn de sporen van een drietal boerderijen uit de periode van ca 700 na Christus gevonden. De tweede avond had als thema de opgravingen te Oegstgeest waar in 2009 een nederzetting is aangetroffen. De laatste lezing ging over 'De Oude Rijnstreek in de Vroege Middeleeuwen' met hierin o.a. aandacht voor de Brittenburg.

3 PRESENTEREN, EXPOSEREN EN EDUCATIE

In 2018 bedroeg het aantal bezoekers in totaal 19.950. Daarin waren de deelnemers aan partijen en dergelijke inbegrepen. Bedacht moet worden dat bezoekers tijdens Open Monumentendag en beklimmers van de Vuurbaak hierin niet waren begrepen. Zouden deze wel meegeteld zijn dan is het

totale aantal bezoekers dat door de museumorganisatie werd verwerkt op meer dan 25.000 te benaderen.

Om als museum naar behoren te functioneren, is het van belang het bezit aan een breed publiek te tonen. Met de daarvoor georganiseerde tentoonstellingen manifesteert het museum zich bij een breed publiek. Datzelfde doet ook de klederdrachtgroep die ieder jaar opnieuw op vele plaatsen in het land de Katwijkse klederdracht showt.

Meer op de achtergrond speelt de werkgroep educatie een rol die meestal zeer jeugdigen van de basisschool met de kunst en het museum in aanraking brengt. Zij krijgen tijdens een bijeenkomst opdrachten die verband houden met datgene wat van een lopende wisseltentoonstelling in het museum is te zien.

3.1 Tentoonstellingen

De voorjaartentoonstelling bestond uit het werk van de kunstschilder Johan de Vries onder de titel 'Symbolisch realisme'. Hij woonde van 1927 tot 1930 in Katwijk en verhuisde daarna naar Wassenaar. Hij was opgeleid als decoratieschilder en bewonderde al vroeg het werk van Vincent van Gogh. Hij werd met name geïnspireerd door de muziek van Wagner. Voorts werd hij geboeid door de filosofie. Zijn werk straalt een helder realisme uit met een sterke symbolische ondertoon. Typend voor zijn werk is het imposante schilderij 'Kee' dat een monumentaal afgebeelde Katwijkse vrouw voorstelt.

Het werk dat hij in de periode van 1920 tot 1937 maakte werd door gezaghebbende kunstcritici goed ontvangen en was in menige kunstzaal in Nederland te zien. Na de Tweede Wereldoorlog raakte De Vries in de vergetelheid ook al doordat hij niet meer exposeerde. Een groot deel van zijn werk is uiteindelijk geschonken aan de Dienst Verspreide Rijkscollecties, thans de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Dankzij een genereuze bruikleen van het RCE was het Katwijks Museum in staat maar liefst vijftig werken van De Vries te tonen. De tentoonstelling werd op zaterdag 10 maart geopend door Laura van Breen, Hoofd Kunstcollecties van het RCE.

De zomertentoonstelling was gewijd aan het werk van Hans von Bartels en werd op 7 juli 2018 geopend door drs Jop Ubbens van Ubbens Art Advies en Bemiddeling Schilderijen. Von Bartels was tussen 1887 en 1913 een regelmatige bezoeker van Katwijk en verbleef dan bij de plaatselijke bevolking. Zo ontstond met hen een goede band en hoorde hij veel verhalen over de dagelijkse realiteit en het harde vissersbestaan. Het is dan ook niet voor niets dat de expositie als titel droeg 'Schilder tussen het vissersvolk'. Op de tentoonstelling waren ongeveer tachtig werken te zien die een groot deel van zijn oeuvre omvatten. De werken waren grotendeels afkomstig uit particuliere collecties. Daarnaast werden kunstwerken uit het eigen bezit van het Katwijks Museum getoond. Ter gelegenheid van de expositie werd een boekwerk uitgegeven waarin alle geëxposeerde kunstwerken in kleur waren afgedrukt.

De wintertentoonstelling was 'Een dialoog in verf' tussen de kunstenaars Hans de Bruijn en Daniël Tavenier. Onder die titel werd de tentoonstelling aangekondigd. Hans (Leiden, 1958) en Daniel (Katwijk, 1964) volgden in de jaren tachtig van de vorige eeuw de dagopleiding aan de Koninklijke Akademie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Beiden waren leerling van de Noordwijkse kunstenaar Krijn Giezen die voor een deel in Katwijk zijn kunstenaarssporen heeft nagelaten. Daniël Tavenier schildert landschappen in de buitenlucht waarvan diverse werken de spectaculaire zeekust van Ierland in beeld brengen. De uiteenspattende golven aan de Ierse kust zijn dan ook op veel van zijn schilderijen te bewonderen. Voor Hans de Bruijn is niet het landschap zelf een inspiratiebron, maar het door anderen geschilderde landschap. Zo schildert hij van de kleurige aquarellen van de zee door de romantische kunstenaar William Turner eigen zwart-wit interpretaties. Door de werken van de beide kunstenaars naast elkaar ten toon te stellen, trachten deze een bijzondere dialoog tussen

Hans en Daniël uit te beelden. De dialoog werd ook tot uitdrukking gebracht doordat de kunstenaars samen met een toelichtende toespraak de expositie openden.

3.2 Klederdrachtgroep

Het hoogtepunt van het jaar voor de klederdrachtgroep was het Nationaal Klederdracht Festival. Eens per twee jaar wordt een dergelijke manifestatie in Katwijk gehouden. Dat gebeurde dit jaar op de zeer warme 7 augustus. Het was wel erg warm die dag. Om de warmte enigszins te verlichten had de organisatie op het laatste moment gezorgd voor een overdekt podium waarop de groepen hun presentatie konden verzorgen. Bovendien konden de belangstellenden overdekt naar de show kijken, waarbij ook flesjes water werden uitgereikt. De deelnemers zwermden na hun optredens uit in het centrum waar gelijktijdig de Toeristenmarkt werd gehouden. Anderen zochten even verkoeling aan de waterkant. Tijdens het festival werd nauw samengewerkt met het Noordzee Zomerfestival.

Een nieuw initiatief is dit jaar het organiseren van een cursus breien en boeten. Bij de klederdrachtgroep was langzamerhand de behoefte aan verjonging van de groep nettenboetsters ontstaan. Door de hoge leeftijden van de dames, moest de één na de ander helaas afhaken. Zij hadden nog begin jaren zestig het vak in de praktijk geleerd. Daarna nam het werk van de boetsters sterk af en was het niet meer nodig het natuurlijk verloop door jonge krachten op te vangen. Om in de wensen van de klederdrachtgroep te voorzien, werd Jaap Krijgsman gevraagd om een cursus te geven in het boeten en breien van visnetten. Hij vond het een mooi initiatief en was graag bereid om zijn kennis in de vorm van een cursus over te dragen. Jaap is als docent Visserijkunde verbonden aan het STC-College locatie Katwijk, beter bekend als 'de Visserijschool'. Jaap was in het verleden visser/schipper-eigenaar.

3.3 De suppoosten

De suppoosten spelen een centrale rol in het museumgebeuren. De wijze waarop de betrokken dames en heren de bezoekers ontvangen, blinkt steeds weer uit in gastvrijheid en behulpzaamheid. Het gastenboek getuigt hiervan. Niet alleen uit men zich daarin lovend over de collectie, maar ook over de gastvrijheid die zij ondervinden. Ruim veertig suppoosten en rondleiders verrichten bij toerbeurt hun taak. Over wisseltentoonstellingen worden de suppoosten vooraf inhoudelijk geïnformeerd.

3.4 Educatie

De werkgroep educatie was weer zeer actief met de organisaties van workshops voor kinderen in leeftijdsgroep van de basisschool. Zoals dat ieder jaar het geval is, was de belangstelling groot. Een workshop was gewijd aan het maken van vilt, een techniek die al in de prehistorie bekend was. Door middel van activiteiten die in relatie staan tot de vaste collectie of tentoonstellingen van het museum, wordt geprobeerd het cultuurhistorisch besef bij de kinderen te vergroten.

3.5 Diversen

Veel activiteiten die in het museum plaatsvinden trekken veel belangstelling. Zo werd weer een goed bezochte 'Kunstbeurs voor particulieren' gehouden. De op 9 september gelijktijdig met Open Monumenten Dag gehouden Culturele Dag (dit jaar onder de naam 'Cultuurmarkt') trok ongeveer 1.100 bezoekers. De Vuurbaak werd beklommen door 850 bezoekers. Op 17 november werd de jaarlijkse taxatiedag gehouden in samenwerking met Pieter Jorissen, registertaxateur van A. Mak Kunst en Antiek van 1839 BV. 221 kunstwerken werden voor taxatie aangeboden. Daaronder bevond zich een kunstwerk van G.M. Munthe dat al jaren bij de eigenaar in de schuur hing. Het rook dan ook naar gebakken vis.

Een bijzonder evenement waaraan het Katwijkse Museum een bijdrage leverde was de toeristische manifestatie 'Katwijk van Oranje' met als kernwoorden 'Verzet, Bevrijding en Engelandvaarders'. Met veel foto's uit de oorlogsjaren werd onder meer een beeld gegeven van de afbraak van de Boulevard, de bouw van de Atlantikwall en de voedseldroppings. De foto's werden niet alleen getoond in het museum, maar ook op diverse plaatsen in het dorp.

4 BESTUUR EN MEDEWERKERS

Het Katwijkse Museum heeft een platte organisatiestructuur. Hiërarchische verhoudingen zijn informeel. Het werken in teamverband zonder strakke aansturing is kenmerkend voor het museum.

4.1 De Raad van Toezicht

Het genootschap en de stichting kennen elk een Raad van Toezicht die evenals het bestuur samen een personele unie vormen. Voor deze structuur is om doelmatigheidsredenen gekozen.

Om in de vacature te voorzien die in 2017 ontstond door het overlijden van Gerard Brouwer, trad de Rijnsburgse kunstenaar Joop van Egmond toe tot de Raad van Toezicht. Helaas kwam hij tijdens een fietstocht in Engeland tragisch om het leven. Joop is op 1 januari 2019 opgevolgd door Riet Rosier, een verdienstelijk kunstschilderes. In de bestaande vacature als gevolg van het terugtreden van Jack Vlieland is op 1 november 2018 voorzien door Wim Ketting. Cees Baalbergen achtte vanwege zijn leeftijd de tijd rijp om de Raad van Toezicht te verlaten. Hij is per 1 januari 2019 opgevolgd door Jaap van Duijn.

4.2 Algemeen en dagelijks bestuur

Het bestuur bestaande uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB) telde het afgelopen jaar 10 leden. Het bestuur fungeert als zodanig bij de vereniging Genootschap 'Oud Katwijk' en bij de Stichting Katwijkse Museum.

In het afgelopen jaar is de samenstelling van het AB veranderd. Twee bestuursleden met jarenlange ervaring zijn teruggetreden. Tijdens op 1 juni 2018 gehouden Algemene Ledenvergadering van het genootschap is Maarten Souverijn als opvolger van de in september 2017 afgetreden Jaap van Duijvenbode gekozen. Arie van Egmond trad toe tot het bestuur. Regulier aftredend en herkiesbaar was Agaath Haasnoot. Zij werd herkozen.

De vergaderfrequentie van het AB beperkt zich tot vier à vijf bijeenkomsten per jaar, terwijl het DB een vergaderfrequentie aanhoudt van ongeveer eens per twee à drie weken. De leden van het AB worden over de besluitvorming van het DB geïnformeerd aan de hand van de besluitenlijsten.

4.3 De leden

De belangstelling voor het lidmaatschap van het genootschap daalde voor het eerst in jaren. Bedroeg het aan het begin van het jaar nog 1737 leden, het jaar werd afgesloten met 1697 leden.. Deze daling met 40 personen baart zorgen, omdat daardoor het draagvlak van het museum in de Katwijkse gemeenschap vermindert. Een actief wervingsbeleid in aanvulling op de grote inzet van Jaap Schuitemaker en Tanja Kuijt is daarom van groot belang. Van de leden waren aan het eind van het jaar 185 personen binnen het museum als vrijwillig(st)er actief.

Iedereen die lange tijd belangeloos bijzondere verdiensten voor de samenleving verricht kan in aanmerking komen voor een lintje. Burgemeester Cornelis Visser heeft in dat kader tijdens de traditionele lintjesregen voorafgaand aan Koningsdag, maar liefst 23 Koninklijke Onderscheidingen uitgereikt. Tot de gedecoreerden behoorden de volgende vrijwilligers van het museum:

Jan van Beelen. Hij is niet alleen dagelijks als vrijwilliger werkzaam in het museum maar ook als bestuurslid maakt hij zich verdienstelijk. Bovendien is hij actief als penningmeester van de Stichting Visserijdagen.

Penningmeester Arie de Vreugd. Arie kreeg zijn lintje o.a. voor zijn werk bij de PCOK, Sien (voorheen Philadelphia) en bij de Hervormde Gemeente van Katwijk aan den Rijn.

Aad van Duijn. Aad is voorzitter geweest van de Stichting Katwijks Museum en het Genootschap Oud Katwijk. Tevens was hij enige tijd bestuurslid van het Katwijkse Reddingsstation van de KNRM en mede initiatiefnemer van de Visserijdagen.

Gedurende het afgelopen jaar moesten wij wegens overlijden afscheid nemen van Joop van Egmond 12 juni 2018: lid Raad van Toezicht, Dirk van der Plas op 13 november 2018, lid modelgroep van 1973 tot 2016 en Dirk Parlevliet 8 december 2018. Vanaf 1991 was hij archivaris van het museum.

Het aantal vrijwilligers steeg door toetreding van elf personen. Daaronder waren vier dames die zich als boetster opgaven. Daarmee werd de continuïteit van deze groep voorlopig weer zeker gesteld. Drie nieuwe suppoosten traden in functie. Genealogie, Digitalisering, modelbouw en ICT konden elk een vrijwilliger aan hun team toevoegen.

Dit jaar was er maar één jubileum te vieren, namelijk dat van Catharina Ouwehand. Zij was 12,5-jaar als vrijwilliger aan het museum verbonden.

5 ONDERSTEUNENDE GROEPEN

Naast de met specifieke museale taken belaste commissies en werkgroepen is een aantal ondersteunende groepen binnen het museum werkzaam. Op de activiteiten van enkele groepen gaan wij nader in.

5.1 De marketing van het museum

De promotie van het museum is in handen van de PR-commissie. Voor de publiciteit rond de tentoonstellingen werkt zij nauw met de tentoonstellingscommissie.

Een belangrijk communicatiemiddel voor het museum met de buitenwereld is de website. Deze is eind 2018 gemoderniseerd. Om de groeiende betekenis van dit moderne medium te kunnen illustreren, volgt hierbij een overzicht van de laatste jaren.

	2018	2017	2016
Aantal bezoeken (sessies)	30.059	29.552	36.513
waarvan unieke bezoekers	22.344	22.095	26.863

De bezoekers kwamen onder meer uit de volgende landen:

Nederland	19.759	20.043	33.141
Duitsland	662	614	888
Verenigde Staten	442	238	393
Frankrijk	374		
België	226	180	277

Maandag 11 juni werd het museum bezocht door een filmploeg van TV-West. Dit bezoek paste in het thema 'verborgen museumschatten' waarvoor met name achter de schermen in de depots van de musea in de Haagse regio wordt gekeken. Het gaat daarbij om de vaste collectie. De filmopnamen zijn in het najaar 2018 uitgezonden. Het doel van de uitzendingen is om meer aandacht voor de regionale musea te krijgen. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat het meeste museumbezoek plaatsvindt binnen een straal van ruim veertig kilometer rond de eigen woning. De Nederlandse Museumvereniging was de hoofdsponsor van het project.

De ploeg van TV-West was niet de enige die het museum voor filmopnamen bezocht. Drie filmteams hebben in de week van 24 t/m 28 september in het museum opnamen gemaakt. Het eerste team was van de kleine publieke omroep Human die een programma met filosofische inslag verzorgde. Er is o.a. gefilmd in diverse vertrekken van het museum en op maandagavond werden meerdere vrijwilligers interviewd. Later in de week kwam Omroep West filmen met als onderwerp Rouw in Katwijk. Tenslotte heeft RTV Katwijk opnamen gemaakt van de Hans von Bartels tentoonstelling.

Interne communicatie verzorgt de pr-commissie met de Museumklinker, de maandelijkse nieuwsbrief waarmee de vrijwilligers worden geïnformeerd over het reilen en zeilen van het museum. Een andere publicatie is gericht op geïnteresseerden in de exposities van het museum. Zij ontvangen ter gelegenheid van de opening van iedere wisseltentoonstelling een digitale nieuwsbrief. Deze wisseltentoonstellingen worden met behulp van diverse advertentiecampagnes aangeprezen in een geselecteerde groep kranten, tijdschriften en externe websites. Alle activiteiten in en rond het museum worden bovendien door deze commissie gedeeld op sociale media (Facebook, Instagram en Twitter).

Het door de PR-commissie geredigeerde Ledenblad geniet brede belangstelling vanwege de uitstekende presentatie en de lezenswaardige artikelen. Een probleem is dat het moeilijk is om voldoende adverteerders te vinden. De exploitatie van het blad is daardoor niet kostendekkend.

5.2 Huisvesting en inrichting

Een onderzoek is begonnen naar de mogelijkheden om het energiegebruik van het museum te beperken. Overwogen wordt om zonnepanelen op het platte dak van de uitbouw te plaatsen. Overleg met de gemeente is gaande om de mogelijkheden en de financiering daarvan te beoordelen. Voorts wordt de huidige verlichting geleidelijk vervangen door ledverlichting.

Om de beleving van een aantal opstellingen te verbeteren zijn er fotovergrotingen aangebracht op de achterwand van de Kuiperij en de Zeilmakerij. Grote foto's zullen op de achterwand van de grote vitrine aangebracht worden.

6 FINANCIËN EN ORGANISATIE

Financieel beheer en de interne en administratieve organisatie zijn nauw met elkaar verbonden. Deze vormen tezamen het middel om de organisatie als geheel beheersbaar te houden.

6.1 Verslaggevingseisen en administratieve organisatie

Voor het Katwijks Museum bestaat de wettelijke verplichting om de jaarverslaggeving voor de buitenwereld toegankelijk te maken. Daarom zijn in de website van het museum de jaarrekening van genootschap en stichting alsmede het bestuursverslag van het museum opgenomen. Deze verplichting vloeit tevens voort uit de culturele ANBI-status van genootschap en stichting. De ANBI-status biedt voor gevers aan dergelijke instellingen fiscale faciliteiten. De jaarrekening dient daarom aan de wettelijke vereisten te voldoen. Ten aanzien van de publicatieplicht zij opgemerkt dat voor

een jaarrekening de verplichting geldt dat deze binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar door het bestuur moet zijn opgemaakt. Dat vraagt een goede planning van de in het kader van het jaarwerk te verrichten werkzaamheden.

Dit jaar kreeg het museum te maken met een verzwaring van de wettelijke eisen rond de privacy. Op 25 mei 2018 trad namelijk de Algemene verordening gegevensbescherming in werking. De vereisten rond de beveiliging van de persoonsgegevens gaan heel ver. Zo is voor de opname van gegevens in een persoonsbestand de toestemming van betrokkene noodzakelijk. Al met al zijn daarmee de administratieve lasten voor het museum belangrijk verzwaard.

6.2 Financiële aspecten

In 2020 gaat een nieuwe beleidsperiode in. Dat betekent dat de komende maanden opnieuw voor een periode van vijf jaar het te voeren beleid zal worden geformuleerd. In de jaarrekening 2018 van de stichting is op de belangrijkste te nemen maatregelen reeds vooruitgelopen. Voorts zijn de jaarrekeningen van genootschap en stichting afgestemd op de subsidieverordening van de gemeente Katwijk. Deze stelt beperkende eisen aan de omvang van het vrije eigen vermogen van gesubsidieerde instellingen. Dat houdt in dat het eigen vermogen niet hoger mag zijn dan 10% van de exploitatiekosten. Indien de norm van 10% wordt overschreden, volgt een korting op de subsidie. Om toch de mogelijkheid te houden om te sparen voor omvangrijke investeringsprojecten, is het toegestaan voor dergelijke projecten een bestemmingsreserves op te bouwen. Het vrije eigen vermogen fungeert als buffer en is in het vervolg van dit hoofdstuk aangeduid als 'algemene reserve'.

Bestemmingsreserves onderscheiden zich van voorzieningen. Voorzieningen hebben betrekking op bestaande verplichtingen waarvan de omvang nog onzeker is maar wel redelijkerwijs is te schatten. Een goed voorbeeld is een aansprakelijkheidsstelling door een derde waarover partijen het eens zijn geworden maar waarbij over de omvang nog wordt geprocedeerd. Op de balans moeten bestemmingsreserves als een afzonderlijke blok posten na het eigen vermogen en voor de voorzieningen gepresenteerd worden.

Om aan het vorenstaande uitvoering te geven zijn de volgende maatregelen getroffen.

- Bij het genootschap is € 120.000 onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan het bestemmingsfonds kunstaankopen. Dit bedrag komt volgens een grove benadering overeen met het restant van een in 2003 door het genootschap ontvangen legaat voor de aankoop van kunst. Dit legaat is aanvankelijk aangewend voor een lening aan de stichting ter financiering van de inrichting van de rond 2005 gerealiseerde nieuwbouw. De daarna geleidelijk vrijkomende middelen worden aangewend voor uitbreiding van de kunstcollectie.
- Bij de stichting is een bestemmingsreserve Professionalisering van € 50.000 gevormd door aan de bestemmingsreserve Uitbreiding € 25.000 en aan de reserve voor tentoonstellingen eveneens € 25.000 te onttrekken. Deze bestemmingsreserve loopt vooruit op een in de toekomst te verwachten inzet van betaalde krachten. Het gaat daarbij met name om de werkzaamheden die betrekking hebben op dat van de beheerder, het secretariaat en de financiële administratie. Te verwachten is dat door het grote beroep dat vele organisaties op vrijwilligers doen, de werving voor het museum moeilijker zal worden.

Het genootschap heeft gedurende het boekjaar een beperkt verlies geleden. Dat is aanvaardbaar omdat zoals hiervoor reeds is uiteengezet geldmiddelen vrijkomen uit aflossingen van de aan de stichting verstrekte lening. De stichting heeft eveneens een beperkte verlies geleden. De verliezen zijn niet als zorgwekkend te karakteriseren.

Zoals vermeld mag de algemene reserve maximaal 10% van de exploitatiekosten bedragen. Bij overschrijding van dit percentage volgt een korting op de subsidie. Naar onze mening is dit criterium voor een museum met volatiele resultaten minder gewenst. In de bedrijfseconomische literatuur wordt als norm gehanteerd dat de vereiste solvabiliteit 20% tot 40% van het balanstotaal moet zijn. Voor een conjunctuurgevoelig en van de smaak van het publiek afhankelijke organisatie zou de solvabiliteit ergens tussen genoemde grenzen moeten liggen. Ons inziens verdient een dergelijk benadering voor een museum de voorkeur.

6.3 Informatietechnologie

De informatietechnologie in het museum speelt een steeds belangrijker rol. In de loop der jaren is daarvoor rond een Windows server een relatief omvangrijke infrastructuur opgebouwd. Het kassysteem, de gedigitaliseerde collecties en diverse administratieve functies worden aangestuurd door deze server. In dit netwerk staan onder meer 9 PC's, 7 printers, 3 scanners en een kassasysteem met elkaar in verbinding. De Peutingerkkaart en de interactieve schermen worden aangestuurd door eigen ingebouwde Windows computers. Daarnaast beschikt het museum nog over laptops en een computergestuurd systeem voor presentaties. Deze opsomming is niet volledig, maar geeft wel een goed beeld over de complexiteit van de digitale infrastructuur. Om het geheel bestuurbaar te houden is een ICT-handboek met beschrijvingen en instructies gemaakt. Het actueel houden van het handboek is een permanent punt van aandacht. Het onderhoud van het geheel wordt verzorgd door een externe partij die daarbij communiceert met enkele deskundige vrijwilligers.

Gedurende het verslagjaar is een Ziggo-modem in het netwerk geïnstalleerd dat via een kabel is aangesloten op het netwerk van deze provider. Dat aansluiten had nogal wat voeten in de aarde, aangezien de Voorstraat in verband met het graafwerk tijdelijk moest worden afgesloten. Een visie document werd gemaakt als start voor de installatie van een moderne telefooncentrale. Offerte werd gevraagd voor wifi-ontvangst voor museumbezoekers. Technische ondersteuning werd aan de PR-commissie geboden voor het laten 'hosten' van de nieuwe website van het museum. In het kader van het van kracht worden van de Algemene verordening gegevensverstrekking werd een inventarisatie van de persoonsbestanden uitgevoerd die in een uitvoerig document zijn beschreven. Op grond van de opgedane bevindingen is een aantal veiligheidsmaatregelen voorgesteld. Ten behoeve van de tentoonstellingen is een interactieve presentatiezuil geplaatst.

6.4 Risicoanalyse

Een risicoanalyse heeft ten doel om na te gaan welke factoren relevant zijn voor de bewaking van de continuïteit van een organisatie. Daarbij gaat het voor het museum om de volgende aspecten:

- De beperkte beschikbaarheid van vrijwilligers met specifieke deskundigheden. Het aantrekken van 'achtervangers' binnen de organisatie moet de continuïteit zekerstellen. Dat is niet gemakkelijk. Een positief punt is de gastvrijheid die bezoekers van het museum van de suppoosten ervaren.
- Verjonging van het bestand aan vrijwilligers vraagt continue aandacht. Met name de groep van suppoosten dient van voldoende omvang te zijn om zowel de receptie in het museum als de Vuurtoren voldoende te kunnen bemensen.
- In financieel opzicht is het achterwege blijven van de indexering van het gemeentelijk subsidie op de duur een niet te onderschatten risico. Naarmate de indexering langer achterwege blijft, neemt de kans op een liquiditeitstekort toe. Een rendabele exploitatie van het museum is nodig om het huidige kwaliteitsniveau te handhaven en in de naaste toekomst verder te verhogen.

7. DE TOEKOMST

Het Katwijks Museum behoort tot de parels van Katwijk. Dat is een breed levend gevoel binnen de Katwijkse bevolking. Dat moeten wij koesteren. Ook bij de beleidsmakers bestaat veel waardering voor het museum en de wijze waarop de vele vrijwilligers aan de museumfunctie en nevenactiviteiten inhoud weten te geven. De indruk bestaat dat bij de gemeente op ambtelijk niveau dat gevoel minder is dan bij de beleidsmakers. Het lijkt wel of men denkt dat het museum meer een instelling is om ouderen bezig te houden dan een organisatie die de herinnering aan het rijke verleden van het voormalige vissersdorp levendig probeert te houden. Dat is jammer want daarom kan het ontwikkelen van een lange termijnvisie door financiële beperkingen worden verstoord. Duidelijk moet zijn dat Katwijk door de inzet van vele vrijwilligers voor een 'koopje' beschikt over een bijzonder museum. Andere gemeenten hebben hun museum in belangrijke mate moeten professionaliseren waaraan een belangrijk kostenplaatje is verbonden. In dit verband zij opgemerkt dat het werven van vrijwilligers met de nodige deskundigheid steeds moeilijker wordt. Vele organisaties vissen in deze vijver waardoor de spoeling voor het museum dunner wordt. Het bestuur beraadt zich daarom hoe in de toekomst de rol van de vrijwilliger bij het museum aantrekkelijker gemaakt kan worden en welke financiële consequenties daaraan verbonden zullen zijn.

Het Katwijks Museum mag zich in een grote belangstelling verheugen. Aansprekende tentoonstellingen trekken veel publiek dat vaak uit de verre omgeving van Katwijk afkomstig is. Veel bezoekers alom uit den lande komen vaak met een zekere regelmaat naar Katwijk. Daar komt bij dat Katwijk het voordeel heeft dat een bezoek aan het museum ook de mogelijkheid biedt het strand en het aantrekkelijke winkelcentrum met zijn vele terrasjes te bezoeken. Het museum levert daarmee een aanzienlijke bijdrage aan de lokale economie, een bijdrage die zeker op een half miljoen euro geschat kan worden.

Een mooi jaar ligt weer achter ons. Met dat gegeven ziet het bestuur de toekomst van het museum dan ook met vertrouwen tegemoet. Dat vertrouwen is mede gebaseerd op de wetenschap dat de vele vrijwilligers met groot enthousiasme werken om het museum zijn vooraanstaande plaats in de wereld van de kleine lokale musea te doen behouden. Het bestuur spreekt dan ook zijn dank voor de inzet van de vrijwilligers en de beheerder met zijn collega's.

Katwijk, 5 april 2019

Het bestuur:

Hans Schonenberg, voorzitter
Ria de Best, eerste secretaris
Arie de Vreugd, eerste penningmeester
Jan van Beelen
Arie van Egmond
Agatha Haasnoot
Annemarie Kingmans-Claas
Leo Roosjen
Wim van Rijn
Maarten Souverijn

Raad van Toezicht:

mr. Cees van der Plas, voorzitter
Mw . Riet Rosier
Maljaert van der Gugten
Wim Ketting
Jaap van Duijn